

Coğrafi Koordinat Sistemi

Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın yerini bulmak için kullanılan uluslararası sayı sistemine **coğrafi koordinat sistemi** denir.

- ❖ Günlük hayatta navigasyon, hava ve deniz ulaşımı, savunma sanayi gibi birçok alanda kullanılır.
- ✓ Dünyanın ekvator'dan şişkin ve kutuplardan basık kendine has şekline **geoit** denir
- ✓ **Ekvator**, kutup noktalarından eşit uzaklıktaki noktaların birleşmesiyle oluşan ve Dünyayı iki eşit parçaya ayıran hayali çizgidir.
- ✓ Ekvatora paralel olarak çizilen hayali çembere **paralel** denir.
- ✓ Kutupları birbirine birleştiren ve Ekvatoru dik bir açıyla kesen hayali yarım dairelere **meridyen** denir.
- ✓ Başlangıç meridyeni İngiltere'nin başkenti Londra yakınındaki **Greenwich** kasabasından geçer
- ✓ Ekvator'un kuzeyindeki yarım küreye "**kuzey yarım küre**", güneyindeki yarım küreye de "**güney yarım küre**" denir.
- ✓ Başlangıç meridyeni Dünya'yı **doğu** ve **batı yarım küre** olarak ikiye ayırır.
- ✓ Başlangıç meridyeninin doğusundaki kısma "**doğu yarım küre**", batısındaki kısma ise "**batı yarım küre**" denir.
- ✓ Dünya'nın kuzey ve güneyinde yer alan uç noktalarına **kutup noktası** denir.
- ✓ Kuzeyde yer alan kutup noktasına **kuzey kutup noktası**, güneyde yer alan kutup noktasına da **güney kutup noktası** denir.

Paraleller

- ✓ Ekvator'a paralel çizilmiş hayali yatay dairelerdir.
- ✓ 90 Kuzey, 90 Güney olmak üzere toplam 180 paralel dairesi vardır.
- ✓ Ekvator (0°) en uzun paraleldir.
- ✓ Kutuplara gidildikçe paralellerin çevresi daralır, kutuplarda nokta olur.
- ✓ Ardışık iki paralel arası 111 km'dir.

Meridyenler

- ✓ Kutupları birleştiren hayali yarım dairelerdir.
- ✓ Başlangıç meridyeni Greenwich (0°) kabul edilir.
- ✓ Toplam 360 meridyen vardır:
 - 180 doğu
 - 180 batı
- ✓ Ardışık iki meridyen arası 4 dakikalık yerel saat farkı vardır.
- ✓ Meridyen aralıkları kutuplara yaklaştıkça daralır.

Bir Yer Nasıl Konumlandırılır?

Bir yerin konumu 3 adımda belirlenir

- Ekvator'a göre bulunduğu yarım küre belirlenir.
- Greenwich'e göre doğu veya batı yarım küresi belirlenir.
- Geçen paralel ve meridyen dereceleri yazılır.

Coğrafi Konum

Dünya üzerindeki herhangi bir yerin bulunduğu konuma **coğrafi konum** denir.

Mutlak konum ve **Göreceli konum** olmak üzere ikiye ayrılır.

Mutlak Konum:

Bir yerin Ekvator'a ve başlangıç meridyenine olan uzaklığına mutlak konum denir.

Türkiye'nin Mutlak Konumu ve Sonuçları

- ❖ Türkiye 36°–42° Kuzey paralelleri ile 26°–45° Doğu meridyenleri arasında bulunur.
- Bu konumun sonuçları:**
- ✓ Türkiye Kuzey Yarım Küre ve Orta Kuşak'tadır.
- ✓ Dört mevsim belirgin şekilde yaşanır.
- ✓ Doğu ile batı arasında 76 dakikalık zaman farkı vardır.
- ✓ Kuzey – güney arası 666 km'dir.

Göreceli (Özel) Konum

- ❖ Bir yerin kıtalara, denizlere, boğazlara, komşulara ve ticaret yollarına göre konumudur.

Türkiye'nin göreceli konum özellikleri:

- ✓ Asya-Avrupa arasında köprü konumundadır.
 - ✓ Ticaret yollarının kesişim noktasıdır.
 - ✓ İstanbul ve Çanakkale Boğazları stratejik önem taşır.
 - ✓ Çevresinde Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara bulunur.
 - ✓ Zengin madenler (bor, bakır, demir) ve enerji yollarına yakınlık sayesinde enerji koridorudur.
 - ✓ Tarih boyunca birçok uygarlık yaşamış, bu yüzden tarihî ve kültürel miras açısından çok zengindir.
 - ✓ Türkiye'nin ortalama yüksekliği 1132 m'dir → Birçok kıtadan daha yüksektir.
 - ✓ Türkiye'nin üç farklı iklim görülür:
 - Akdeniz iklimi (kıyılar)
 - Karasal iklim (iç bölgeler)
 - Karadeniz iklimi (kuzey)
- 🌍 Bu çeşitlilik dağların kıyıya paralel uzanmasından kaynaklanır.

Türkiye'nin Komşuları

Kara Komşularımız

- ✓ Yunanistan, Bulgaristan (kuzeybatı)
- ✓ Gürcistan(kuzeydoğu)
- ✓ Ermenistan, Azerbaycan-Nahçıvan,(doğu)
- ✓ İran (güneydoğu)
- ✓ Irak, Suriye (güney)

Deniz Komşularımız

Türkiye güneyde Akdeniz'de:

- ✓ KKTC, Lübnan, Filistin, Mısır, Libya

Karadeniz üzerinden ise

- ✓ Rusya, Ukrayna, Romanya ile komşudur.

Kıtalar

- ✓ Yeryüzünde büyük kara parçalarına **kıta** denir.

Yeryüzünde 7 kıta vardır:

Asya → En büyük kıta

Avrupa → Asya'nın batısında

Afrika → Orta kuşakta, Sahra Çölü burada

Kuzey Amerika → Kayalık Dağları bulunur

Güney Amerika → And Dağları, Amazon Havzası

Antarktika → Buzullarla kaplı, yerleşime uygun değil

Okyanusya → En küçük kıta

Okyanuslar

- ✓ Kıtalar arasındaki derin çukurlukları dol duran tuzlu su kütlelerine de **okyanus** denir.

Yeryüzünde 5 okyanus vardır:

Okyanus	Özelliği
Büyük Okyanus (Pasifik)	En büyük, Mariana Çukuru burada, " Ateş Çemberi "
Atlas Okyanusu (Atlantik)	Avrupa-Afrika ile Amerika arasında
Hint Okyanusu	Asya-Afrika-Okyanusya arasında
Güney Okyanusu	Antarktika'yı çevreler
Arktik Okyanusu	En küçük, Kuzey Kutbu'nu içerir

Mavi Vatan – Denizlerdeki Haklarımız

- Türkiye'nin deniz yetki alanlarının tamamına **Mavi Vatan** denir.
- Karadeniz, Ege ve Akdeniz'i kapsar.
- Amaç: Denizlerde petrol, doğalgaz, balıkçılık ve güvenliği sağlamak.
- Türkiye **Fatih, Yavuz, Abdülhamid Han** sondaj gemileriyle deniz tabanında enerji aramaktadır.

Türkiye'nin Jeopolitik Önemi

- 3 kıtanın kavşağında bulunur.
- Boğazlara (İstanbul ve Çanakkale) sahip tek ülkedir.
- Dünya petrol yollarının geçiş noktasındadır.
- Enerji, ticaret, savunma ve ulaşım açısından kritik önemdedir.